

Op de grens van feit en fictie

Aflevering 3: De Spiegelzaal van de Hyperrealiteit versus het Smeedwerk van de Geest

I. Fictie als Spel van Voorbereiding

Fictie stimuleert bij kinderen de cognitieve ontwikkeling doordat het een spel van voorbereiding op de werkelijkheid is. Dit evolutionaire oefenspel vangt aan met de zuivere vorm van de taal: de cadans, het ritme en de muziek, zonder dat er in eerste instantie acht wordt geslagen op de inhoud. Vanuit deze muzikale basis ontstaat kennis door associatie. De aangeleerde woorden worden in de menselijke geest niet alleen onderling aan elkaar gerelateerd, maar onherroepelijk ook aan de tastbare dingen in de buitenwereld. Fictie fungeert hier als een open brug die naar de realiteit leidt en het kind voorbereidt op het belichaamde bestaan.

II. De Radio-analogie en de Mechanische Blindheid

Bij kunstmatige intelligentie (A.I.) ontbreekt deze koppeling met de werkelijkheid fundamenteel, waardoor in de wereld van de A.I.-robot de betrekkingen met de dingen afwezig blijven. Weliswaar staat de A.I. in betrekking tot haar (verwisselbare) hardware waarvan ze afhankelijk is, maar deze twee — hardware en software — zijn en blijven instrumenten, of preciezer: onderdelen van een instrument.

De relatie tussen de fysieke hardware en de A.I.-code is identiek aan de relatie tussen een radio en de muziek die hij weergeeft. Deze relatie is wezenlijk niet verschillend van de mechanische interactie tussen de onderdelen van de radio zelf: het apparaat 'kent' de muziek immers uitsluitend als fysische golven of elektrische spanningen. Er zijn fundamenteel mensen nodig om die twee — de fysieke drager en de esthetische betekenis — aan elkaar te smeden. Dit vereist het unieke menselijke vermogen om een fenomeen tegelijkertijd als fysisch verschijnsel (golven, bits) én als betekenis of kunst te kunnen 'kennen'.

III. De Transtransformatie: Van Teken naar Betekenis

De relatie tussen het fysische en het psychische fenomeen is van een geheel andere orde dan de relatie tussen tekens en betekenissen, aangezien tekens reeds door de mens aan de stof zijn onttrokken. De onderlinge relaties tussen de woorden binnen de A.I. ontleen hun echtheid ten langen leste dan ook uitsluitend aan het menselijke vermogen om hun abstracte 'betekenis' te koppelen aan de dingen zelf. Het is de mens die tekens doet overgaan in daadwerkelijke betekenissen door ze te verbinden met de lichamelijke ervaarbare werkelijkheid.

De menselijke geest overbrugt deze schijnbaar onoverbrugbare kloof niet via een wiskundige berekening, maar omdat het levende lichaam fungeert als een transtransformator. Fysische

golven worden via biologische en fysiologische resonantie onmiddellijk vertaald in een affectieve toestand van het vlees. Door intentionaliteit luistert het bewustzijn dóór de materiële drager heen. De binnenkomende fysica wordt bezielde door haar te ontmoeten met de totale, opgeslagen existentiële geschiedenis van het subject.

IV. De Hyperrealiteit als Existentieel Vacuüm

Wanneer taal en tekens definitief worden ontkoppeld van de fysieke dingen, vormen de 'werkelijkheden' binnen de A.I. een hyperrealiteit. Dit is wezenlijk iets anders dan fictie. Waar fictie de werkelijkheid ontsluit en verrijkt via het spel, sluit de hyperrealiteit de wereld af. Het sluit de mens op in een hermetisch gesloten spiegelpaleis van pure, zelfverwijzende simulacra.

Zolang het kapitalistische winstprincipe deze hyperrealiteit exploiteert om de menselijke aandacht te commercialiseren, dreigt de samenleving te bezwijken onder een suïcidale abstractie. Het onwrikbare anker blijft echter de niet weg te werken 'koude douche' van ons biologische bestaan: het feit dat wij vroeg of laat altijd fysiek moeten eten, slapen en pijn lijden. Bescherming tegen de vervreemding van deze instrumenten is een absolute, collectieve plicht van de gemeenschap, te beginnen met een onvoorwaardelijke vrijwaring van alle minderjarigen van deze hyperrealitaire simulatie.